

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus
practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos
sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

Per XXXVI. Casus Exhibens Materiam de Conscientiâ, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure & Justitiâ

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus VII. De natura, divisione, & specifica distinctione peccatorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39804

E X
TRACTATU
 DE PECCATIS.
 CASUS VII.

De naturâ , divisione & specificâ distin-
 ctione Peccatorum.

Gorgias Miles multa agit ignarus vel dubius de malitia, vel advertentia, certa confitetur ut dubia vel econtrâ. 5. Non obstante quod jejunium quadragesimale sibi à confessario impositum observare voluerit, nihilominus ex contemptu & odio in Papam & Ecclesiam, carnes edit. 6. Quasvis personas alterius sexus ignotas dormientes etiam in templo opprimit. 7. Profana & sacra furatur. 8. Alios ad varia peccata inducit, susurrat, detrahit, calumniatur &c. 9. De variis articulis fidei dubitat, & ut licentiùs vivat, varias hareses amplectitur. 10. Per Deum & Sanctos jurat. 11. Blasphemat. 12. Circumstantias in confessione non aperit. 13. Pro Resolutione.

QUÆR. I. Quid & quotuplex sit peccatum? I.

R. 1. Peccatum est libera divinæ legis transgressio. Dicitur 1. Libera, id est, quæ fiat cum aliqua advertentia, & cognitione malitiæ, nihil enim volitum, quod non præcognitum. Neque sufficit libertas à coactione, sed requiritur libertas à necessitate; est de fide contrâ hæreticos, & prop. 3. Jansenii damnatam ab Inn. X. Alex. VII. & Clem. XI. Ad merendum vel demerendum in statu natura lapsæ, non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione. Dicitur 2. Divinæ legis, hoc est,

F 3

omnis

omnis legis in conscientia obligantis, nam omnis obligatio primò, & radicaliter est à Deo, qui vult omnia iusta præcepta, etiam humana servari.

2. *Pr.* 2. Peccatum dividitur imò. in originale, & personale; *Originale* est, quod contraximus in Adamo, quatenus nostræ voluntates in ejus voluntate erant inclusæ, sicut voluntas pupilli est inclusa in voluntate tutoris, ita ut, quòd agit tutor qualis, etiam censeatur agere pupillus; *personale* dicitur, quod in propriâ personâ, & voluntate committimus, & hoc secundum subdividitur in peccatum *commissionis*, quo scilicet ponitur actio prohibita v. g. furtum; & *omissionis*, quo omittitur res præcepta v. g. Missa, jejunium.

2dò Dividitur peccatum in actuale & habituale; *actuale* est ipse actus, vel omissio difformis legi: *habituale* est peccatum præteritum perseverans in negatione condonationis, & condignæ satisfactionis; vel ut alii volunt, est privatio gratiæ sanctificantis, prout connotat peccatum præteritum, quod tricus Scholasticis relinquo.

3. In mortale, & veniale: illud infert mortem animæ, eam privando gratiâ & charitate, quæ sunt vita spiritualis animæ; istud verò nec gratiâ, nec charitate privat, sed ejus tantùm fervorem minuit.

4. In peccata carnalia, & spiritualia; *carnalia* sunt, quæ in delectatione carnis perficiuntur, ut gula, luxuria: *Spiritualia*, quæ perficiuntur in delectatione interna mentis, quamvis versentur circa objectum corporeum, & materiale, ut superbia, invidia, avaritia, &c.

5. In peccata cordis, oris & operis, prout corde, ore, vel opere perficiuntur.

6. In peccata contra Deum, proximum, & nos ipsos: nam quamvis omnia peccata sint suo modo contra

contra Deum, quatenus ejus legi opponuntur, & contra nos ipsos, quatenus nobis ipsis vel maxime nocent, tamen illa peccata dicuntur proprie contra Deum, quæ opponuntur motivis illarum virtutum, quibus rectè disponimur ad Deum, v. g. fidei, spei, charitatis; ut est odium Dei, blasphemia, desperatio, infidelitas. Illa peccata sunt contra proximum, quæ adversantur virtutibus, quibus rectè disponimur ad proximum, ut homicidium, furtum. Illa dicuntur contra nos ipsos, quæ contrariantur virtutibus, quæ moderando proprias passiones nos erga nos ipsos bene disponunt, ut luxuria, gula &c.

7. In peccata infirmitatis, ignorantia, & malitia; prima ex tentatione, secunda ex errore culpabili, tertia ex malitiosa determinatione voluntatis absque tentatione, vel ignorantia proveniunt.

8. Tandem in peccata propria, & aliena, hæc à nobis ipsis, illa ab alio subjecto fiunt, sed nobis ratione consensûs, consilii, conniventia vel aliter imputantur.

QUÆR. II. Quid circa distinctionem specifi- 3.
cam peccatorum?

1. *Sequentia.* 1. Est de Fide, quòd in confessione omnia mortalia quòdam numerum, & speciem infirmam ac circumstantias speciem mutantem exprimi debeant: nam *Trid. sess. 14. de Pœn. c. 7.* sic habet: *Si quis dixerit, in pœnitentia ad remissionem peccatorum necessarium non esse jure divino confiteri omnia, & singula peccata mortalia, & circumstantias, quæ peccati speciem mutant, anathema sit: & Ratio est, quia confessarius debet agere medicum & judicem, adeoque præscribere proportionatam pœnam, & medicinam; tam præservativam, quàm vindicativam; sed hoc non potest nisi peccata & vulnera animæ cognoscat quòdam numerum, & speciem, ut constat ex *Can. 5. ibid.* ergo.*

2. Quæstio igitur hîc est, ex quo colligere possimus, quòd peccata habeant distinctas specie malitias: pro quo notandum est, per cujuslibet rei speciem intelligi completam ejus essentiam, hinc distingui specie, est distingui in aliquo prædicato essentiali, quo una res notabiliter differt seu dissimilatur est alteri; sic homo & brutum distinguuntur specie quia distinguuntur in rationali & irrationali, quæ notabiliter differunt, & unum essentialiter convenit homini, alterum bruto; e contra Petrus & Paulus non differunt specie, quia conveniunt in essentiâ, uterque enim est animal rationale, distinguuntur tamen numero, quia non sunt unum idemque animal rationale sed faciunt numerum, & sunt duo idèoque specificari idem est quod accipere suam speciem; res intrinsecè specificatur per sua prædicata essentialia, extrinsecè per aliquod extrinsecum, essentialiter tamen connotatum seu respectum; sic visio albi & nigri intrinsecè specificantur per hoc quod sint actio vitalis, sensatio externa repræsentativa albi vel nigri; extrinsecè specificantur ab objecto, visio albi ab objecto albo, visio nigri ab objecto nigro, in hoc enim notabiliter differunt. His prænotatis: & cum D. Thoma 1.2. q.72. a.1. Illa peccata distinguuntur specie, quæ habent objecta specie morali distincta; illa autem objecta specie morali distinguuntur, quæ opponuntur diversis virtutibus, vel eidem secundùm diversas rectitudines:

4. ideo accipe hanc regulam: *Omnia ea peccata distinguuntur specie, quæ opponuntur diversis virtutibus, vel eidem virtuti diversimodè.* V.g. Specie distinguuntur furtum & ebrietas, quia furtum opponitur justitiæ, ebrietas temperantiæ. Item prodigalitas & avaritia, quia opponuntur eidem virtuti liberalitatis diversimodè, prodigalitas scilicet per excessum

avaritia per defectum, item furtum grave specie distinguitur à levi; quia opponuntur eidem iustitiæ diversimodè, unum scilicet notabiliter, unum non notabiliter; Item virtuti religionis diversimodè opponuntur percussio Clerici, & indigna susceptio Sacramenti; nam percussio Clerici opponitur religioni, quatenus præcipit reverentiam erga ministros Ecclesiæ, indigna Sacramenti susceptio ei opponitur, prout vult reverentiam haberi Sacramentis &c. Ratio datæ regulæ est, quòd malitia peccati consistat in oppositione cum recta ratione & lege æternâ, & quoties actus diversimodè opponuntur rectæ rationi, toties etiam habent diversas specie malitias; sed peccata, quæ opponuntur diversis virtutibus, vel eidem diversimodè, illa diversimodè opponuntur rectæ rationi, quia quælibet virtus rectæ rationi & legi æternæ maximè est conformis, ergo.

3. In idem recidit regula, quam dant alii: scilicet *Toties specie distinguuntur peccata, quoties opponuntur præceptis formaliter distinctis*; præcepta autem non distinguuntur formaliter ex hoc præcisè, quòd habeant diversos Legislatores; aliàs enim simplex furtum haberet quatuor distinctas specie malitias, cum opponatur legi naturali, divinæ, Ecclesiasticæ & politicæ; sed ex eo, quòd materia præcepta vel opponatur distinctis virtutibus, vel eidem diversimodè.

Dices, si pater præcipiat filio hodie studium, cras Missam, jejunium &c. hinc materia præcepta pertinet ad distinctas virtutes, & tamen filius hæc omnia omittendo peccat tantùm contra obedientiam, & non committit peccata specie, sed tantùm numero distincta, ac satisfacit in confessione dicendo: ter Patri sui inobediens in materia gravi, nec opus erit exprimere an in materiâ intemperantiæ, vel religionis; ergo falsa est regula, quot toties sint peccata specie

distincta, quoties materia præcepti pertinet ad distinctas specie virtutes. *Re. Dist. aff.* Hic materia præcepta secundum se spectata pertinet ad distinctas virtutes, C. prout substat intentioni præcipientis, N. nam pater per illa omnia ordinariè tantum vult exercitium obedientiæ, ideòque eorum ommissio etiam huic soli opponitur; alii verò Legislatores plerumque intendunt honestatem istius virtutis, ad quam per se pertinet actus præceptus, v. g. in jejuniis honestatem temperantiæ; in auditione Missæ cultum Dei &c. ex præmissis: pro resolutione calu-

§. Deduces sequentia. Imò. Objectum non refundit malitiam in actum nisi in quantum est cognitum, hinc si invincibiliter ignoras vel non advertas hoc, quod agis, esse prohibitum, non peccas, e contra si putas aut dubites an hoc vel illud sit peccatum, & tamen illud agas, contrahis omnem illam malitiam quam objecto inesse putabas, quamvis revera non inest, hinc si in die cinerum credebas te obligari ad audiendum sacrum, & audire neglexisti, non satisfacis in confessione dicendo: non audivi sacrum, sed dicere debes, non audivi sacrum, cum tamen putarem me esse obligatum; e contra si falsò jurasti materiam levem, putans bona fide te leviter solùm peccare, malè confiteris dicendo juravi falsò, nam hoc ipso judicabit confessarius te peccasse graviter, cum omne perjurium etiam in materiâ levi sit peccatum grave.

2. Peccata dubia confitenda sunt ut dubia, certa ut certa, hæc enim distinguuntur specie morali, hinc sciens se sexies fuisse ebrium, malè confitetur dicendo circiter sexies vel forsan sexies fui ebrius; item non sufficit dicere, inhæsi cogitationi turpi, sed exprimi debet an deliberatè vel indeliberatè, vel an de hoc sit dubius &c.

3. Miles inposito casu comedens carnes peccat
 contra 6. præcepta formaliter distincta. 1. contra
 præceptum abstinentiæ toties, quoties carnes come-
 dit. 2. Contra præceptum jejunii, si sæpius de die
 se reficiat. 3. Contra votum. 4. Contra præceptum
 implendi pœnitentiam à confessario injunctam,
 5. Contra Charitatem quia id facit ex odio. 6. Con-
 tra Religionem & reverentiam Ecclesiæ ejusque
 Capiti debitam, omnis enim transgressio legis etiam
 minimæ ex odio vel formali contemptu legislatoris
 aut legis, gravem & distinctam malitiam continet
 in confessione specialiter explicandam; ut si Reli-
 giosus ex odio vel contemptu sui Superioris solvat
 silentium, grave peccatum admittit contra chari-
 tatem reverentiam & obedientiam superiori
 debitam.

4. Opprimens in templo personam alterius sexûs
 peccat hoc casu. 1. Contra virtutem continentiæ,
 2. Contra votum castitatis, seu contra religionem
 prout obligantem ad servanda Deo promissa.
 3. Contra Religionem prout obligantem ad non
 polluendam Ecclesiam per copulam carnalem,
 4. Contra justitiam violando invitam, idem est si
 opprimat dormientem, nisi præviè consenserit.
 5. Si persona violata sit voto castitatis obligata, ite-
 rum specialiter contra religionem prout obligan-
 tem abstinere à personis Deo dicatis. 6. Si persona
 fuerit consanguinea, incestum committit, quia
 peccat contra pietatem seu reverentiam sanguini
 debitam. 7. Denique si persona sit conjugata, ite-
 rum contra justitiam violando alienum thorum;
 si cognoscat personam ignotam non curans nec in-
 quirens an sit conjugata, voto astricta, &c. con-
 trahit omnem malitiam quam objecto inesse vero-
 similiter suspicari poterat, quamvis à parte rei non
 inhe,

infit, quia in comparatione animi se horum omnium periculo exposuit, quæ omnia in confessione sunt distinctè explicanda. De peccatis carnis eorumque distinctione ex professo dicam *Cas. n. 3. & seq.*

8. 5. Auferens rem profanam è loco sacro duo specie distincta peccata admittit, unum contra iustitiam, alterum contra religionem, quia in reverentiam loci sacri id specialiter ab Ecclesia est prohibitum; qui verò è loco sacro auferit rem specialiter cultum Dei deputatam, vel consecratam, ut calicem patenam &c. præter peccatum iniustitiæ committit duo peccata contra religionem, quia non tantum est irreverens erga locum sacrum, sed etiam rem sacram seu Deo specialiter consecratam, ut in simili patet de persona religiosa in templo violatâ. *Luc. Dicast. Bonesp. de act. hum. d. 5. num. 82.*

6 Quot peccata admittat qui alios ad peccandum inducit, dicam *Cas. seq. num. 4.*

9. 7. Sufuratio quâ dissolvitur amicitia inter propinquos v. g. Patrem & filium, habet distinctam specie malitiam ab eâ quâ dissolvitur inter non propinquos, quia prior opponitur non solum charitati, sed & pietati. Similiter odium, detractio, insultatio, contumelia, percussio & similes injuriæ factæ contra parentes sunt diversæ speciei ab injuriis alteri factis, quia adversantur pietati illis debitæ; nomine parentum etiam veniunt Avus, Proavus. Aliud est de furto quod directè non tangit personam vel honorem Patris, ideòque non adversatur pietati nec novam malitiæ speciem habet si fiat à filio, nisi fortè parens per illud veniret in periculum paupertatis; item injuriæ quas pater infert filiis, sunt specie distinctæ ab iis quas infert Nepotibus, item quas Conjux Conjugi, quia hi debent sibi specialiter

amorem, item injuria à Patre facta filio, specie distinguitur ab injuria à Filio facta Patri, aut à viro facta Conjugi, unde Titius qui Patri, Filio, & Conjugi fuit injuriosus, non satisfacit dicendo: tribus personis propinquis feci gravem injuriam, sed explicare debet personas singulas, quia licet omnia sint contra pietatem, tamen in singulis est diversa & specialis deformitas ratione diversi tituli conjunctionis, in quo fundantur diversæ obligationes ad singulos: si verò similis injuria fiat contra alios propinquitatis gradus, non ideo contrahitur nova species, uti nec, si fiat contra Sacerdotem aut Clericum, exceptâ percussione vel simili dehonoratione, per quam excommunicatio incurritur.

8. Qui voluntariè dubitavit, aut dissensit variis articulis fidei, non tenetur exprimere articulos, quibus dissensit, quia incredulitas respectu omnium articulorum est ejusdem speciei: opponitur enim eadem virtuti fidei eodem modo, quatenus scilicet hæc obligat ad submittendum intellectum authoritati divinæ sufficienter propositæ; quòd si tamen præter infidelitatem internam insuper aliarum sectarum ritus amplexus sit vel amplecti intenderit; tenetur hos exprimere, quia sæpè continent superstitionem, idololatriam, blasphemias &c. Quæ omnia distincta specie peccata constituunt. Qui per infidelitatem intendit liberiùs peccare, præter infidelitatem tenetur etiam hunc malum finem in confessione exprimere; idem est de eo, qui per fornicationem quærit occasionem furandi; & sexcentis aliis. Ratio est, quia finis tunc superaddit novam specie malitiam ab eâ, quam habet medium.

9. Juramenta per Deum, Sanctos, vel alias Creaturas, sunt ejusdem speciei, quia in omnibus idem Deus vocatur in testem, si enim sola creatura

voce-

vocetur in testem, non est propriè juramentum. Perjurium tamen execratorium quo quis sibi grave malum imprecatur si res jurata ita se non habeat novam importat malitiæ speciem contra charitatem propriam, & quamvis illud malum sibi seriò non velit, tamen eo affici meretur.

12. 10. Blasphemix in Deum, B. V. & Sanctos jurar. Less. Sanch. specie distinguuntur, sicut species distinguuntur cultus his debiti, puta latria, hyperdulia & dulia, contra quos peccatur per illas blasphemias. Econtra Diana, Cajet. & alii dicunt esse ejusdem speciei, sicut ejusdem speciei sunt perjury quia unus idemque Deus sumitur in testem falsum, & blasphemix suam maliam habent à Deo in se in sanctis inhonorato: utraque sententia est probabilis, prima tamen communior. De Blasphemix hereticali certum est quod distinctam superaddat speciem sacrilegii contra Religionem, in quantum prohibet etiam externè nil irreverenter proferi contra veritatem fidei, quamvis proferens forsitan internè non discredat.

13. 11. Ex dictis patet, quòd peccatum ex suo objecto non habens nisi unicum specie malitiam, sæpè ex circumstantia finis, loci, rei, aut personæ sacræ accipiat malitias specie distinctas, v. g. furtum ex objecto habet tantum speciem injustitiæ, ex circumstantia autem finis, quo quis furatur ex intentione fornicandi, attrahit speciem incontinentiæ, ex circumstantia loci, vel rei sacræ, speciem sacrilegii, ideòque ejusmodi circumstantiæ dicuntur speciem mutantem; econtra quæ peccatum tantum aggravant intra eandem speciem, veluti major quantitas in furto, major intensio, duratio in affectibus &c. dicuntur aggravantes. De quibus V. cas. 97. n. 18.